

PROGRAM EDUKACJI EKOLOGICZNEJ
GMINY KRZYNOWŁOGA MAŁA

KRZYNOWŁOGA MAŁA WRZESIEŃ 2017 ROK

PROGRAM EDUKACJI EKOLOGICZNEJ GMINY KRZYNOWŁOGA MAŁA

ZAŁOŻENIA OGÓLNE PROGRAMU

Jednym z istotnych elementów *Programu Edukacji Ekologicznej Gminy Krzynowłoga Mała* jest stworzenie w społeczności odpowiedniego poziomu świadomości ekologicznej. Podstawowym dokumentem, z którego wynika światowy nakaz powszechnej edukacji ekologicznej (EE) jest „Globalny Program Działań” czyli Agenda 21 przyjęta na Szczycie Ziemi w Rio w 1992r. Stwierdzono w nim, że władze lokalne 179 państw (które podpisały dokument z Rio) „powinny przeprowadzić konsultację ze swoimi obywatelami i sporządzić – lokalną Agendę 21 dla własnych społeczności”.

W skali Polski takim dokumentem jest „Polityka Ekologiczna Państwa”, a rozwinięciem zdań dotyczących EE jest „Polska Strategia Edukacji Ekologicznej” pt. „Przez edukację do trwałego i zrównoważonego rozwoju”, opracowana przez samodzielny zespół ds. Edukacji Ekologicznej w Ministerstwie Środowiska. Powstał również Narodowy Program Edukacji Ekologicznej (NPEE), będący rozwinięciem i konkretyzacją zapisów Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej (NSEE). Jest on pierwszym dokumentem z zakresu tej problematyki, określającym podstawowe zadania edukacyjne, podmioty odpowiedzialne za ich realizację, możliwości i źródła finansowania, a także harmonogram ich wdrażania.

Edukacja ekologiczna odgrywa bardzo ważną rolę w kształtowaniu świadomości lokalnej społeczności. Jej adresatem powinni być zarówno uczniowie szkół wszystkich szczebli, przedszkoli oraz innych grup zorganizowanych typu: drużyny harcerskie, koła zainteresowań, koła krajoznawcze, turystyczne, jak i wszyscy mieszkańcy gminy. Edukacja ma za zadanie wykształcić nowe spojrzenie na środowisko i jego walory oraz nauczyć jak chronić przyrodę i racjonalnie korzystać z jej dóbr.

CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Głównym celem *Programu Edukacji Ekologicznej Gminy Krzynowłoga Mała* jest osiągnięcie efektu ekologicznego poprzez zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa gminy w zakresie zasad zrównoważonego rozwoju, polityki ochrony środowiska oraz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w odniesieniu przede wszystkim do ochrony atmosfery i klimatu, bezpieczeństwa ekologicznego, ochrony przed hałasem, ochrony krajobrazu, racjonalnego gospodarowania zasobami jak również racjonalnego zagospodarowania terenów zurbanizowanych, kształtowanie postaw proekologicznych mieszkańców oraz poczucia odpowiedzialności za jakość środowiska.

KIERUNKI DZIAŁAŃ – CELE SZCZEGÓŁOWE

Kierunki działań wpływające na osiągnięcie celu głównego i efektu ekologicznego na najbliższy okres to:

1. Rozwijanie różnorodnych form edukacji ekologicznej poprzez:
 - a) budowę Ścieżki Edukacyjnej pod nazwą „Co na wsi, co w glebie, co w trawie, co w lesie – żyje, piszczy, śpiewa”.
 - b) organizowanie szkoleń z zakresu stanu środowiska i działań na rzecz jego ochrony oraz zasad zrównoważonego rozwoju w szczególności dla dzieci uczących się i rolników.
2. Wspieranie finansowe i merytoryczne działań z zakresu edukacji ekologicznej oraz przedsięwzięć technicznych wpływających na ochronę środowiska:
 - a) Modernizacja kotłowni – wymiana piecy c.o. na gazowe, olejowe bądź peletowe
 - b) Usuwanie, transport i utylizacja płyt dachowych azbestowo-cementowych z budynków mieszkalnych i gospodarczych na terenie gminy Krzynowłoga Mała
3. Rozwijanie międzyregionalnej współpracy w zakresie edukacji ekologicznej

ZAŁOŻENIA PROGRAMU

1. Program przeznaczony jest do realizacji przez Gminę Krzynowłoga Mała
2. Program jest adresowany do ogółu społeczeństwa gminy, jak również turystów korzystających z dóbr przyrody na terenie gminy oraz dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół na terenie gminy.
3. Realizatorem Programu jest Urząd Gminy w Krzynowłodze Małej
4. Realizacja programu byłaby finansowana ze środków: Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Gminy Krzynowłoga Mała, innych środków.
5. Program obejmuje następujące obszary merytoryczne:
 - 1) Ochrona atmosfery i klimatu,
 - 2) Bezpieczeństwo ekologiczne,
 - 3) Ochrona przed hałasem,
 - 4) Ochrona krajobrazu,
 - 5) Racjonalnego gospodarowania zasobami,
 - 6) Racjonalnego zagospodarowania terenów zurbanizowanych

DZIAŁANIE 1 a)

Sposób realizacji poprzez:

1. Utworzenie Ścieżki Edukacyjnej pod nazwą **” Co na wsi, co w glebie, co w trawie, co w lesie – żyje, piszczy, śpiewa”**.
 - a) Utwardzenie placu przed szkołą dostosowaniem do osób z niepełnosprawnością – „Przystanek Eko”,
 - b) utwardzenie trasy Ścieżki Edukacyjnej 2 i 4 warstwową nakładką raz utwardzenie poboczy,
 - c) zamieszczenie około 40 tablic informacyjno-edukacyjnych na całej trasie Ścieżki Edukacyjnej,
 - d) budowa 2 altan ze stołami i ławami do odpoczynku (początek i koniec Ścieżki Edukacyjnej).
 - 5e) zainstalowanie 3 toalet typu toj toj na trasie Ścieżki Edukacyjnej.
2. Wdrożenie innowacyjności poprzez stworzenie aplikacji mobilnej na tablet lub smartfon, która po pobraniu kierowałaby na ścieżkę oraz pomagała w poruszaniu się po niej szczególnie osobom niepełnosprawnym w tym niewidomym, co wpłynie na kontynuację edukacji na temat polityki ochrony środowiska oraz zasad zrównoważonego rozwoju
3. Promocja projektu poprzez:
 - 1) artykuły promujące w prasie lokalnej, ulotki, mają na celu włączenie tematyki ochrony środowiska do artykułów prasowych i różnego rodzaju publikowanych biuletynów co wpływałaby na

kształtowanie prawidłowych wzorców zachowań oraz przekazywanie informacji o właściwych sposobach postępowania dla poszczególnych grup społeczeństwa.

2) kamizelki odblaskowe z nadrukową mapą określającą przebieg Ścieżki Edukacyjnej oraz nazwą przedsięwzięcia, służące integracji trwałych grup mieszkańców, współpracujących z samorządem lokalnym, podejmujących nowe wyzwania w zakresie edukacji ekologicznej oraz grup społeczeństwa korzystającego z dóbr natury na obszarze Ścieżki Edukacyjnej.

Spodziewany efekt rzeczowy

1. Początek Ścieżki Edukacyjnej miałby miejsce przy Publicznej Szkole Podstawowej w Krzynowłodze Małej, gdzie zostałby wybudowany „Przystanek Eko” W ramach Programu – wyłożenie kostką brukową placu przed szkołą, z dostosowaniem dla osób z niepełnosprawnością, skąd byłby start na Ścieżkę Edukacyjną,

2. Ustawienie tablicy informacyjnej opisującej trasę całej Ścieżki Edukacyjnej wraz z mapą tej ścieżki, oraz z informacjami jak segregować śmieci i z podstawowymi informacjami o ochronie środowiska „co można a czego nie”

3. Ustawienie wiaty oraz stołów i ław do oczekiwania na start na Ścieżkę Edukacyjną.

4. Dalszy etap realizacji przedsięwzięcia polegałby na utwardzeniu trasy Ścieżki Ekologicznej, w zależności od istniejącego podłoża 2 warstwową nakładką utwardzającą na długości 1600 (jeszcze do korekty) metrów bieżących oraz czterowarstwową na odcinku ok 7300 (jeszcze do korekty) metrów bieżących.

5. Utwardzeniem poboczy, na których na całej długości Ścieżki Edukacyjnej zostanie zamontowane około 40 tablic informacyjnych zawierających treści „Co na wsi, co w glebie, co w trawie, co w lesie – żyje, piszczy, śpiewa” Tablice byłyby zamontowane z uwzględnieniem możliwości pozyskiwania ich treści przez osoby z niepełnosprawnością ruchową, czyli na odpowiedniej wysokości.

6. Stworzenie aplikacji mobilnej na tablet lub smartfon która po pobraniu kierowałaby na Ścieżkę Edukacyjną, co wpłynie na kontynuację edukacji na temat polityki ochrony środowiska oraz zasad zrównoważonego rozwoju.

7. Promocja projektu.

Spodziewany efekt społeczny

1. Osoby korzystające wzbogacą wiedzę na temat :

a) ochrony środowiska co przełoży się na ich zachowania proekologiczne

2. Osoby korzystające wzbogacą wiedzę na temat:

a) otaczającej ich przyrody zarówno tej mikro jak i makro

3. Przebywanie na świeżym powietrzu co wpływa pozytywnie na zdrowie korzystających z ścieżki edukacyjnej.

4. Uaktywnienie w umysłach ludzi pozytywnych postaw ekologicznych

5. Bliskość przyrody i bezpośrednie obcowanie z naturą

DZIAŁANIE 1b)

Sposób realizacji poprzez:

1. Zorganizowanie zajęć dla dzieci uczących się z zakresu ochrony środowiska w szczególności:

a) segregacji odpadów komunalnych

b) racjonalnym gospodarowaniu wodą

2. Zorganizowanie szkoleń dla rolników z zakresu ochrony wód powierzchniowych

Spodziewany efekt rzeczowy

1. Brak efektów rzeczowych

Spodziewany efekt społeczny

1. Dzieci korzystające z zajęć zdobędą wiedzę na temat:
 - a) prawidłowym wykorzystaniu materiałów wtórnych
 - b) zdobędą wiedzę na temat naturalnych zasobów, oraz racjonalnym ich wykorzystaniu
2. Efekty społeczne w rolnictwie:
 - a) uświadomienie rolnikom jak ważne jest racjonalne korzystanie z nawozów naturalnych i sztucznych celem zachowania dobrej jakości wody

DZIAŁANIE 2a)

Sposób realizacji poprzez:

- 1. Pomoc w uzyskaniu dofinansowania na Modernizację kotłowni ze środków zewnętrznych**

Spodziewany efekt rzeczowy

1. W ramach projektu wymianie ulegną w szczególności piece grzewcze węglowo-drzewne bądź miałowe na piece peletowe, gazowe, lub olejowe. Piece te w przeważającej większości posiadają sprawność grzewczą ponad 90% co pozwoli na efektywniejsze wykorzystanie używanych w nich paliw

Spodziewany efekt społeczny

1. Gmina Krzynowłoga Mała jest typową rolniczą gminą, na terenie gminy brak jest sieci gazowej, z związku z powyższym, mieszkańcy do ogrzania domów stosują piece węglowe lub węglowo drzewne w dużej mierze jeszcze z lat 90 których sprawność grzewcza jest niezadawalająca. Dlatego też zmiana sposobu (używanego paliwa) pozwoli na skuteczniejszą ochronę środowiska poprzez zmniejszenie dwutlenku węgla i innych pyłów oraz gazów.

DZIAŁANIE 2b)

Sposób realizacji poprzez:

- 1. Pomoc w uzyskaniu dofinansowania na Usuwanie, transport i utylizacja płyt dachowych azbestowo-cementowych z budynków mieszkalnych i gospodarczych na terenie gminy Krzynowłoga Mała**

Spodziewany efekt rzeczowy

1. Usunięcie płyt dachowo azbestowych z budynków mieszkalnych i gospodarczych na terenie gminy Krzynowłoga Mała

Spodziewany efekt społeczny

1. Poprawa warunków mieszkaniowych ponieważ Azbest jest przyczyną pylicy azbestowej i międzybłoniaka opłucnej.
Szkodliwość włókien azbestowych zależy od średnicy i długości włókien. Większe włókna nie są tak szkodliwe, gdyż w większości zatrzymują się w górnych drogach oddechowych skąd są usuwane przez rzęski, włókna bardzo drobne są usuwane przez system odpornościowy. Najbardziej niebezpieczne nie

są włókna długie ($>5\ \mu\text{m}$), lecz cienkie (do $0,01\ \mu\text{m}$) – przenikają one do dolnych dróg oddechowych, wbijają się w płuca, gdzie pozostają i w wyniku wieloletniego drażnienia komórek wywołują nowotwory. Dlatego też tak ważna jest utylizacja wyrobów zawierających azbest

DZIAŁANIE 3)

Sposób realizacji poprzez:

1. Nawiązanie współpracy z innymi instytucjami których zadaniem jest ochrona środowiska poprzez organizację spotkań, wykładów dla dzieci i młodzieży

Spodziewany efekt rzeczowy

1. W ramach projektu wymianie ulegną doświadczenie zdobyte w zakresie ochrony środowiska

Spodziewany efekt społeczny

1. Pokazanie społeczeństwu, że ochrona środowiska nie jest tylko zadaniem realizowanym przez Gminę ale również szereg innych instytucji, co powinno wpłynąć pozytywnie na zachowania proekologiczne mieszkańców.

PODSUMOWANIE

Priorytetem w zakresie edukacji ekologicznej jest wykształcenie świadomości ekologicznej u przeważającej części społeczeństwa i przekonanie ludzi o konieczności myślenia i działania według zasad zrównoważonego rozwoju. Jest to cel dalekosiężny, do którego można się zbliżyć poprzez stopniowe podnoszenie świadomości ekologicznej coraz większej liczby ludności na coraz wyższy poziom. Cel ten osiągnie się przez intensyfikację aktualnych działań w zakresie edukacji ekologicznej, eliminowanie działań mało efektywnych i poszerzenie sposobów edukowania o nowe formy, sprawdzone w warunkach krajowych, np. poprzez ścieżki edukacyjne.

Na strefy kształcenia ekologicznego: ma wpływ zarówno edukacja formalna – czyli zorganizowany system kształcenia, zgodny z określonymi zasadami sformułowanymi w odpowiednich aktach prawnych (ustawy i rozporządzenia) - Polski system edukacji formalnej obejmuje system oświaty i szkolnictwa wyższego,- jak i edukacja nieformalna pozostająca poza zinstytucjonalizowanym systemem kształcenia, traktowana jako zestaw różnorodnych działań wpływających na ekologiczną świadomość społeczną. Świadomość ta kształtowana jest przede wszystkim przez działania samorządu lokalnego, realizującego programy ekologiczne z udziałem ogółu społeczeństwa lokalnego m. in. poprzez tworzenie ścieżek edukacyjnych, rowerowych i innych przedsięwzięć przyczyniających się do ochrony środowiska. W zakresie podnoszenia świadomości ekologicznej społeczeństwa działają również organizacje państwowe, społeczne (Pozarządowe Organizacje Społeczne - POS) oraz media, w tym poprzez reklamę społeczną (np. ulotki, plakaty czy billboardy). Na strefy kształcenia ekologicznego wpływają również szkolenia podnoszące świadomość ekologiczną, czyli zinstytucjonalizowane formy przekazywania wiedzy i umiejętności dla określonej grupy zawodowej lub społecznej, służące podnoszeniu kwalifikacji niezbędnych zarówno w życiu zawodowym, działalności społecznej, jak i dla potrzeb indywidualnych jak też lekcje wpływające na kształtowanie świadomości ekologicznej wśród dzieci i młodzieży.

Właściwa realizacja zadań związanych z edukacją ekologiczną na terenie Gminy Krzynowłoga Mała wymaga realizacji *Programu Edukacji Ekologicznej Gminy Krzynowłoga Mała*, zarówno w zakresie zasad zrównoważonego rozwoju jak i polityki ochrony środowiska oraz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w odniesieniu przede wszystkim do ochrony atmosfery i klimatu oraz bezpieczeństwa ekologicznego., obejmującego działania ukierunkowane na wszystkie grupy wiekowe.

Jednym z podstawowych zadań niezbędnych do wykonania programów edukacji ekologicznej jest określenie grup docelowych, do których chce się dotrzeć. Głównym adresatem programu edukacji

ekologicznej jest społeczeństwo gminy. Kluczową grupą jest młodzież szkolna i dzieci, gdyż wykazują się oni największą percepcją na edukację ekologiczną, a ponadto stanowią ważną grupę konsumencką. Akcją informacyjną należy objąć również jak najszerszy krąg osób zajmujących się sprawami edukacji ekologicznej w zakresie zasad zrównoważonego rozwoju jak i polityki ochrony środowiska w urzędach, instytucjach i zakładach, a także przedstawicieli grup opiniotwórczych z zakresu ochrony środowiska: pozarządowych organizacji i stowarzyszeń ekologicznych, nauczycieli, radnych i członków zarządu różnych szczebli administracji samorządowej.

Adresatem końcowym *Programu Edukacji Ekologicznej Gminy Krzynowłoga Mała* jest społeczeństwo Gminy Krzynowłoga Mała. Warunkiem niezbędnym dla realizacji celów i zadań zawartych w tym programie jest chęć włączenia się mieszkańców do ich realizacji. Z tego względu jednym z priorytetów Programu jest rozwój prowadzonej na terenie gminy edukacji ekologicznej. Działania wynikające z Programu przyczynią się do ukształtowania świadomości ekologicznej, rozumianej jako wiedza, poglądy i wyobrażenia ludzi o środowisku przyrodniczym i jego ochronie. Prowadzenie edukacji ekologicznej wśród dzieci i młodzieży to najważniejszy segment działań edukacyjnych. Dzięki wyrobieniu w nich nawyków właściwego postępowania w zakresie szeroko rozumianej ochrony środowiska, można się spodziewać, że wprowadzane inwestycje i zmiany będą znajdowały przychylniejsze przyzwolenie społeczeństwa.

CHARAKTERYSTYKA GMINY KRZYNOWŁOGA MAŁA

I. POŁOŻENIE GMINY

Gmina Krzynowłoga Mała położona jest w powiecie przasnyskim, stanowiącym północne rubieże Województwa Mazowieckiego. Zajmuje obszar 184 km², co stanowi trzecie miejsce co do wielkości w powiecie.

Od strony północnej gmina Krzynowłoga Mała graniczy z Gminą Chorzele, od wschodu - z Gminą Jednorzec, od południa - z gminami Przasnysz i Czernice Borowe. Od zachodu gmina graniczy z Gminą Dzierzgowo położoną w powiecie mławskim.

Rysunek 1. Lokalizacja Gminy Krzynowłoga Mała.

II. WYBRANE DANE STATYSTYCZNE

Tabela 1. Charakterystyka gminy Krzynowłoga Mała - wybrane dane statystyczne.

Wybrane dane statystyczne	jednostka	2004 r.	2015 r.
OGÓLNE			
Powierzchnia gminy	[km ²]	184	184
Ludność	[osób]	3601	3539
Gęstość zaludnienia	[osób/km ²]	20	19

III. GOSPODARKA

Wiodącą funkcją gminy Krzynowłoga Mała jest rolnictwo. Około 80% jej mieszkańców utrzymuje się z rolnictwa. Dominuje indywidualna gospodarka rolna o średniej powierzchni gospodarstwa około 25 ha.

Warunki dla rozwoju rolnictwa są średnie. Grunty orne III i IV klasy bonitacyjnej zalegają na 2.916 ha, co stanowi około 35% całości gruntów ornych.

Na terenie gminy nie ma zakładów przemysłowych, główną gałęzią działalności jest sektor handlu.

Lasy zajmują 5.238 ha, co stanowi ok. 30% powierzchni gminy. Znaczna część lasów, bo 3.875 ha (75% powierzchni) stanowi własność prywatną. Są to lasy gospodarcze, których podstawową funkcją jest produkcja surowca drzewnego na potrzeby gospodarki narodowej oraz na potrzeby własne

IV. KOMUNKACJA

IV. 1 SIEĆ KOMUNIKACYJNA

W gminie Krzynowłoga Mała komunikacja zbiorowa zorganizowana jest tylko poprzez komunikację autobusową PKS.

Dowozem dzieci do szkół zajmuje się firma zewnętrzna. Co roku organizowane jest postępowanie na świadczenie usług w zakresie dowozu uczniów. Firma dowozi dzieci do szkół w następujących miejscowościach: Romany-Sebory, Ulatowo-Adamy, Romany Sebory. Łączna ilość dowożonych dzieci oscyluje w granicach 200 osób - dane za listopad 2015.

IV. 2 . SIEĆ DROGOWA

Teren gminy przecinają, biegnące z południa na północ:

- droga krajowa nr 57 relacji Pułtusk – Szczytno,
- droga wojewódzka nr 616 relacji Ciechanów - Chorzele.

Zewnętrzny układ komunikacyjny uzupełniają drogi powiatowe nr 28306, 28310, 28313, 28314, 28315, 28316, 28317 i 28318 oraz drogi gminne lokalne nr 2818001, 2818002, 2818003, 2818004, 2818005, 2818006, 2818007, 2818008, 2818009, 2818010, 2818011, 2818012, 2818013, 2818014, 2818015 i 2818016.

Zewnętrzny układ drogowy uzupełnia sieć lokalnych dróg o łącznej długości 265 km, w tym 113 km dróg gminnych.

IV. 3. ŚCIEŻKI ROWEROWE

Z uwagi na duży walory krajobrazu naturalnego (lasy, jezioro, zalew wodny) występuje duży ruch rowerowy pomiędzy miejscowościami gminnymi. W celu zapewnienia bezpieczeństwa pożądana jest realizacja ścieżek rowerowych w ciągu podstawowego układu komunikacyjnego gminy łączących poszczególne miejscowości.

Krzynowłoga Mała jest jedną z 1.586 gmin wiejskich. Typowo rolnicza. Ma nieskażone środowisko, niskie ceny gruntów, grzybne lasy i zwierzyńnię leśną. Idealne warunki do rozwoju rolnictwa ekologicznego, przetwórstwa owocowo-warzywnego, przetwórstwa drewna, agroturystyki, rekreacji i wypoczynku nad urokliwie położonym zbiornikiem wodnym w Łojach. Lasy stanowią ponad 30 % powierzchni gminy, położone są z dala od hałaśliwego życia miejskiego.

V. OBECNY STAN ORAZ JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO NA TERENIE GMINY KRZYNOWŁOGA MAŁA, WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW O ODNOTOWANYCH PRZEKROCZENIACH DOPUSZCZALNYCH STĘŻEŃ W POWIETRZU

V. 1. JAKOŚĆ POWIETRZA

Jakość powietrza w danym miejscu determinuje wielkość i przestrzenny rozkład emisji ze wszystkich źródeł, włączając w to przepływy transgraniczne i przemiany fizykochemiczne zachodzące w atmosferze. Przestrzenny rozkład emisji na terenie województwa mazowieckiego jest zróżnicowany. W skali województwa, największe skupiska emitorów punktowych związane są z obszarami industrialnymi w obrębie dużych zakładów przemysłowych, natomiast emisja liniowa występuje w strefach zurbanizowanych i przy głównych traktach komunikacyjnych.

V.2 ŹRÓDŁA EMISJI ODPOWIEDZIALNE ZA STAN I JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO NA TERENIE GMINY KRZYNOWŁOGA MAŁA

Za stan i jakość powietrza atmosferycznego występującego na terenie gminy Krzynowłoga Mała odpowiadają w głównej mierze rozproszone źródła ciepła, tj.:

- indywidualne kotłownie w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej,
- kotłownie instytucji użyteczności publicznych,
- indywidualne kotłownie przedsiębiorstw.

Jednocześnie zdecydowanie duży udział ma także komunikacja samochodowa (transport tranzytowy oraz transport po drogach lokalnych).

VI TRANSPORT

Emisja z transportu uzależniona jest od dwóch dużych czynników:

- ruchu tranzytowego,
- ruchu lokalnego – związany zwłaszcza z dojazdami do miejsc pracy położonych na terenie gminy Krzynowłoga Mała oraz poza nią, na terenie gmin ościennych.

Jak już wspomniano, wpływ gminy na ruch tranzytowy jest bardzo ograniczony.

Gmina może jednakże aktywnie działać w obszarze ruchu lokalnego. W szczególności w zakresie:

- tworzenia warunków do wykorzystania komunikacji zbiorowej, m.in. poprzez budowę modernizację przystanków, reorganizację połączeń),
- **wprowadzenia i propagowania systemu przewozów kombinowanych: np. rower z innymi środkami lokomocji,**

- **rozwoju infrastruktury rowerowej (w tym: organizacja oraz prowadzenie wypożyczalni rowerów, urządzenie i utrzymanie miejsc postojowych dla rowerów, opieka nad oznakowaniem tras rowerowych),**
- dalszego rozwoju i modernizacji sieci dróg lokalnych,
- promowania zachowań energooszczędnych w transporcie - ECODRIVING,
- wyboru przewoźnika dla transportu, którego tabor wyposażony będzie w ekologiczne jednostki napędowe.

Przewodniczący Rady Gminy

/-/ Bogdan Stryjewski